

IÑIGO'REN LORATXOAK

LOIOLA'KO IÑIGO AZPEITIA ERRIAN

(Jarraipena)

IÑIGO BERAREN AUTORMENAK

"Nire jaioterrira etorri nintzañean, geiegikeria batzuk kentzen alegindu nintzan, eta Jaungoikoaren laguntzaz zerbait zuzendu zan, jokoan adibidez, eragotzita zegoena benetan eragotzita egotea lortu neban, erriko agintariak legea betetzera ekarri.

Ba zan orduan Azpeitia'n beste geiegikeria bat be, eta au zan: Gipuzkoa'n neskak beti burutsik ibilli izan dira, eta ezkondu arte ez dabe burua estaltzen. Baiña asko dira abadeen eta beste gizonen oelagunak egiten diranak, eta leialtasuna gordeten deutsee, euren benetako emazteak balira legez. Eta oitura au ain zabalduta dago, oelagunak ez dauke bat be lotsarik alakoarengatik burua estaldu dauala esateko, eta alakotzat ezagutuak dira. Eta emendik kalte andia sortzen da. Nik Gobernariari legea egin-azo neutsan, iñorengatik iñork burua estaltzen ba'eban aren emaztea izan barik, justiziak zigortua izan dadilla; eta onela geiegikeria ori kentzen asi zan..."

Azpeitia'ko testiguak gai oneri buruz argitasun geiago emoten deuskue.

"Ba ziran garai aretan Azpeitia'ko urian emakume batzuk oker bidetik ebizenak, onein artean: mendiola'ko Madalena, "Sendo" esaten eutsoena, eta Izpizua'ko Katalina, oneik biok Azpeitiarrak, eta Enparan etxean neskame egoan Asteasu'ko neska bat. (Onen izenik ez dabe testiguen emoten.)

Mendiola'ko Madalenak, Iñigo'ren itzaldiak entzunda esan eutsan Antxietako Ana'ri: Ana, Iñigo'ren itzaldiak biotza jo eta erdibitu deust. Nik pekaturako bidea ixteko Erroma'ra erromes joateko asmoa artu dot nire beste lagun birekin, zuk gurekin etorri gura ba'dozu, gaurtik aurrera Jaungoikoaren serbitzuan bizi gura neuke".

Mendiola'ko Madalena eta Izpizua'ko Katalina Azpeitia'tik erromes Erroma'ra abiatu ziran. Katalina bidean il zan, baiña Madalena Erroma'ra eldu zan, eta an barrero be Iñigo ikusteko aukera pozgarria izan eban.

Irugarrena (bere izenik ez dakigu) zarra zalako, Erroma'ko bidea ezin eginik, Eizmendi'ko ermitara baztertu zan, an serora legez bizi eta iltzeko.

Ba ziren orduan Azpeitia'n beste bost edo sei olako emakume geiago, Iñigo'k bide onera ekarri ehazanak, baiña euren barri geiagorik ez da gureganaiño eldu.

IÑIGO LOIOLA'KO BERE ETXEAN

Iñigo'k, Azpeitia'n egoala, bere Loiola'ko etxean be ba-eukazan arazo ez txikiak. Madalena, txiro-etxeke neskameak, begira zer kontatzen deuskun:

"Egun baten Madalena'ko ospitalera Loiola'ko nagusiaren emaztea, Araoz'ko Madalena, bere etxeke talde andi batekin, etorri zan, Iñigo bere koiñatuari Loiola'ra joateko eskatzera. Iñigo'k erantzun eutsan nekatuta egoala eta beste egun baten joango zala.

Araoz'ko Madalenak barrero ekin eta ekin eskatu eutsan, arren, "bere gurasoen arimengatik" Loiola'ra joateko. Baiña Inigo'k barrero ezetz erantzun eutsan.

Irugarren aldiz Madalena'k, lurrean belaunikaturik, 'Uesukristo gure Jaunaren nekaldiagatik eskatu eutsan, arren, Loiola'ra joateko. Iñigo'k "Jesusen nekaldia" entzun ebanean, esan eutsan: orregatik eskatzen deustazu? Joango naz ba, eta ez Loiola'ra bakarrik, baita Bergara eta urrunago be.

Gau aretan Iñigo bere jaiotetxera joan eta urrengo egunean goizean goiz ospitalera itzuli zan, eta errian zabaldu zan, Loiola'n oe biguna jarri ba eutsoen be, ez zala bertan etzun".

Zer gertatzen zan Loiola'ko etxean ango etxe-koandrea, Madalena, ain Jarri eta estu jartzeko?

SANTUAK

Urte batzuk geroago, Iñigo'k berak, Erroma'n bizi zala, gertakari au kontatu eutsan Jesusen Lagundiko Aita bateri:

"Paris'tik nire jaioterrira etorri nintzanean, nire etxekoen artean, Loiola'n bizi zan "lenengo" bat, bere amoranteagaz bizi zala jakin neban, eta gauero emakume a ezkutuko leku batetik etxean sartzen zala. Gau baten, ni zaintzen egonda, emakume a aurkitu neban, eta esan neutsan: Zer egiten dozu emen? Eta emakumeak zer gertatzen zan esan eustan. Nik neure gelara eroan an gorde neban, pekatu egitera ez joateko. Eta urrengo goizean, lenago ezin nebalako andik bialdu neban".

Zein ete zan Loiola'ko "lenengo" ori?

Garai aretan, Madalena'ren seme zarrena, Beltran, Bergara'ko Joana Errekalde'rekin ezkontzeko berba emonda egoan, baina alan eta guttiz be artuemon estuegiak eta ez ain zuzenak eukazan Azpeitia'ko neska batekin. Eta emakume au izango zan ziur Iñigo'k Loiola'ko etxetik bialdu ebana.

IÑIGO BAKEAK EGITEN

Esku ona eukan Iñigo'k etxekoen artean sortzen diran tira-bira eta asarreak konpontzeko, ikusiko dogunez.

"Barrenola'ko baserrian bizi ziran senar-emazteak ez eben alkarrekin ondo artzen, eta beste pertsona batzuk aurretik bakeak egiteko aleginak egin arren, ez eben ezer lortu. Iñigo'k papertxo bat bialdu eutsan etxeko jaunari, ospitalera etortzeko eskatuz. Etorri zan, eta Iñigo'ren aolkuz bakeak egin, eta bere emaztea etxean artu eban".

"Soralue'ko errian be eztabida andiak sortu ziran aita eta bere seme baten artean. Iñigo'k bieie Azpeitia'ra etorteko eskatu eutsen, eta biekin berba egiñez bakeak egin ebazan, eta gero Iñigo'k Erroman egoala arein eskutitz asko artu ebazan zein pozik bizi ziran esaten..."

Aspaldikoak ziran Azpeitia'ko urian Moja frantziskana eta parrokiako eleiz-gizonen arteko ezin ondo konponduak. Asarre orreik ez eutsan

bat be onik egiten kristiñau zintzoen federari. Iñigo'k bien arteko konponbideak asmatu ebazan, eta azkenean bakeak egin ebezan, eta ziurtasun geiagorako notari eta testiguen izenakin indartu ziran. Agiri orretan Loilatarrak bere bateoko ize-naz siñatu eban: "Iñigo".

IÑIGO ETA BEARTSUAK

Bere erriko pobreak be ez ebazan Iñigo'k aztuta itxi, baiña bere autobiografian au bakarrik esaten deusku: "Agindu bat emotera bultzatu nebazan erriko agintariak: beartsuai laguntzeko agindua len egiten zanez".

Baiña guk geiago be jakin daikegu:

"Erriko agintariakin berba egin ondoren, onango erabagiak artu ziran, limosna eskatzean iñok amarru eta tranparik egin ez dagian:

1. Urtero erriko bi pertsona arduradunak aukeratu ziran, etxerik etxe erriko eta kanpoko txiroentzat limosna eskatzeko.
2. Erriko eta kanpoko eskaleak guttiz galerazota dauke uriko kaleetan limosna eskatzea, baita uritarrak limosna emotea.
3. Egiazko bearrean aurkitzen zaranak arduradunengana joan bearko dabe egoki dan laguntza artzeko.
4. Lan egiteko osasuna daukana ezin izango da esketik bizi.

Zeregin oneik amaitu ebazanean Iñigo'k bere jaioterrian egin bear ebazan lanak burutu ondoren, ostera be bere lagunakaz alkartzeko asmotan Italia'ko bidea artu eban. Iru illabete inguru egon zan Azpeitian osasuna obetzen eta esandako lanak azkeneraino eroaten.

Len pekatu-bizitzaz Azpeitia'ko erria zinkindu ebanak, orain santu-bizitzaz garbituta itzi eban.

IÑAKI GOIKOETXEA, S.J.